

การกักเรือตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

นายสงคราม วัฒนะรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-694-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ARREST OF VESSELS UNDER THAI LAW :
COMPARISON WITH INTERNATIONAL LAW

Mr. Songkram Vattanarat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-694-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การกักเรือตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

โดย

นายสงคราม วัฒนะรัตน์

ภาควิชา

นิติศาสตร์

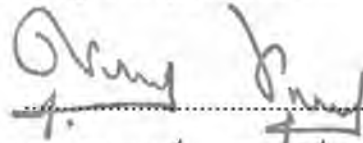
อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ชัยนติ ไกรกาญจน์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

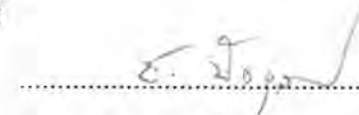
อาจารย์ ดร.จุฬา สุขมานพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

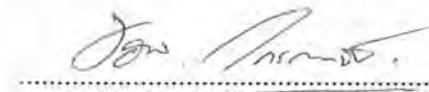

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุภาวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

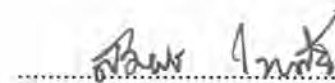
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์)

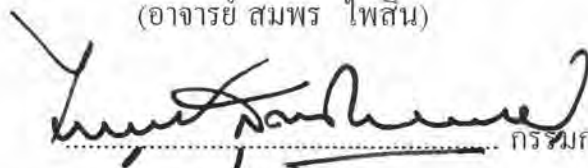
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ชัยนติ ไกรกาญจน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.จุฬา สุขมานพ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สมพร ไพสิน)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ไพบุลย์ สุตันติวรคุณ)

สงคราม วัฒนะรัตน์ : การกักเรือตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ (ARREST OF VESSELS UNDER THAI LAW : COMPARISON WITH INTERNATIONAL LAW) อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ชันติ ไกรกาญจน์, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์ ดร.จุฬา สุขมานพ, 291 หน้า ISBN 974-638-694-8

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าหาหลักเกณฑ์ซึ่งได้รับการยอมรับในสากลเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการกักเรือเดินทะเล และค้นหาปัญหาข้อขัดข้องที่เกิดจากกรณีบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการกักเรือของไทย ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

จากการศึกษาวิจัย พบว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการกักเรือ พ.ศ. 2534 ที่ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศอันถือเป็นหลักเกณฑ์สากล ได้แก่ บทบัญญัติในเรื่องคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำร้องขอให้กักเรือ สิทธิเรียกร้องที่เป็นมูลเหตุในการขอให้กักเรือ ประเภทของเรือที่จะถูกกักได้ ตลอดจนเรื่องเขตอำนาจศาล

ผลการวิจัยพบว่า ควรจะมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการกักเรือ พ.ศ. 2534 ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกราชอาณาจักรสามารถร้องขอให้กักเรือได้ในประเทศไทย
2. เพิ่มเติมสิทธิเรียกร้องอันเป็นมูลเหตุในการขอให้กักเรือบางประการ
3. ขยายสิทธิในการกักเรือให้สามารถกักเรือประเภทที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเรียกร้องโดยตรงได้แม้จะได้มีการโอนเรือดังกล่าวไปยังบุคคลภายนอกแล้ว

ภาควิชา นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2540.....

ลายมือชื่อนิติศ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C770779 : MAJOR LAW

KEY WORD: ARREST / ARREST OF VESSELS

SONGKRAM VATTANARAT : ARREST OF VESSELS UNDER THAI LAW : COMPARISON WITH INTERNATIONAL LAW. THESIS ADVISOR : LECT. CHAYANTI GREIGARN. CO-THESIS ADVISOR : LECT. CHULA SUKMANOP, Ph.D. 291 PP. ISBN 974-638-694-8

The purposes of this thesis is to discover the internationally-accepted rules relating to arrest of sea-going vessels and to observe any obstacles arisen from uncompatibility of Thai legal provisions and the international laws

According to this research, it is found that some provisions of Arrest of vessels Act of B.E. 2534 are inconsistent with the international laws which are deemed universal. Those provisions are related to qualification of a claimant who can request for an arrest, the scope of maritime claims, types of the arrestable ship and jurisdiction.

This thesis thereby provides recommendations for amendment in some aspects of Arrest of vessels Act as follows :

1. To entitle the claimant domicile abroad to apply for arrest of vessels in Thailand.
2. To expand the scope of the rights falling within the meaning of "maritime claim".
3. To extend the right to arrest the particular ship, although the ship was later transferred to thrid party.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิติศ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์ ที่ได้ให้เกียรติในการเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ชัยนดิ ไกรกาญจน์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่ผู้เขียนอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.จุฬา สุขมานพ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าควบคุมดูแลการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อันมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อความสมบูรณ์ในเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทั้งสองท่าน ซึ่งประกอบด้วย ท่านอาจารย์ สมพร ไพสิน ที่ได้ให้คำชี้แนะแก่ผู้เขียนมาโดยตลอดตั้งแต่ในชั้นสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์จนถึงชั้นสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ข้อคิดแนวทางที่มีประโยชน์สำหรับผู้เขียนเป็นอย่างมาก อีกท่านหนึ่งคือท่านอาจารย์ ไพบูลย์ สุตันตวิรคุณ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณที่ท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งเพื่ออ่านร่างวิทยานิพนธ์ และให้ข้อคิด ข้อวิจารณ์ที่มีประโยชน์แก่ผู้เขียนทำให้ผู้เขียนนำไปปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนมีความสมบูรณ์ในที่สุด

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณคุณคุณวราภรณ์ นิลสุพรรณ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณคุณคุณไพสิน งามไพโรจน์พิบูลย์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการพิมพ์วิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณคุณพ่อ-คุณแม่ ที่เป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สงคราม วัฒนะรัตน์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.5 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
บทที่ 2. อนุสัญญาบริสเซลว่าด้วยการกักเรือเดินทะเล ลงวันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ. 1952 เปรียบเทียบ กับหลักกฎหมายกักเรือของกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบ กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และระบบ กฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law)	6
2.1 อนุสัญญาบริสเซลว่าด้วยการกักเรือเดินทะเลเปรียบเทียบกับ หลักกฎหมายกักเรือของกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบ กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และระบบ กฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ซึ่งเป็นภาคี ในอนุสัญญา	6
2.1.1 ความหมายและความสำคัญ.....	6

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.1.2	สิทธิที่จะกักเรือได้	22
2.1.2.1	สิทธิที่จะกักเรือได้จำแนกตาม อนุสัญญา.....	22
ก.	สิทธิที่เกิดจากสัญญา.....	22
(1)	สัญญาเกี่ยวกับการใช้หรือเช่า หรือไม่ว่าจะเป็นไปตามสัญญา เช่าเรือ (Charter Party) หรือ ไม่ก็ตาม	22
(2)	สัญญาเกี่ยวกับการขนส่งของ ทางทะเล (Carriage of goods by sea) ไม่ว่าจะเป็นไปตาม สัญญาเช่าเรือหรือไม่ก็ตาม.....	23
(3)	การสูญหายหรือเสียหายที่เกิด แก่สินค้าที่บรรทุกมาใน เรือ	23
(4)	สัญญากู้ยืมเงินเพื่อใช้ในกิจการ ของเรือโดยใช้เรือเป็นหลักประกัน (Bottomry)	23
(5)	การลากจูง (Towage).....	24
(6)	การนำร่อง (Pilotage)	24
(7)	การจัดหาของหรือวัสดุใด ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงานของ เรือหรือการซ่อมบำรุงเรือ	26

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

(8) การต่อเรือ ซ่อมเรือ หรือ ติดตั้งอุปกรณ์ประจำเรือ หรือค่าใช้จ่ายเรือ.....	26
(9) ค่าจ้างนายเรือ เจ้าหน้าที่ประจำ เรือหรือลูกเรือ	27
(10) การจำนองเรือ (Mortgage).....	28
ข. สิทธิที่ไม่ได้เกิดจากสัญญา.....	28
(1) ความเสียหายที่มีสาเหตุมา จากเรือไม่ว่าจะเกิดจากกรณี เรือโคลนกัน (Collision) หรือ กรณีอื่นใด	28
(2) การสูญเสียชีวิต หรือบาดเจ็บ ที่มีสาเหตุมาจากเรือ หรือ เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องจากการ ดำเนินงานของเรือ	29
(3) การช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล (Salvage).....	30
(4) การเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป (General average).....	31

(5) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นายเรือ ผู้ส่งของ ผู้เช่าเรือ หรือ ตัวแทนเจ้าของเรือได้ ทศรองจ่ายไปในนาม ของเรือ หรือเจ้าของเรือ แล้วแต่กรณี	35
(6) ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือ กรรมสิทธิ์ในตัวเรือ	37
(7) ข้อพิพาทระหว่างเจ้าของรวม เกี่ยวกับการครอบครอง การใช้เรือ หรือรายได้จาก เรือนั้น	38
2.1.2.2 สิทธิเรียกร้องที่จะขอกักเรือได้ตาม กฎหมายอังกฤษ	39
ก. Maritime Claim ตาม The Supreme Court Act 1981	39
ข. สิทธิเรียกร้องอันมีลักษณะเป็น บุริมสิทธิทางทะเล (Maritime Liens) ตามหลักกฎหมายอังกฤษ	42
2.1.2.3 สิทธิเรียกร้องที่จะขอกักเรือได้ตาม กฎหมายฝรั่งเศส	51
2.1.3 บุคคลผู้มีสิทธิร้องขอให้กักเรือ	52

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.1.4	เรือที่จะขอให้กักได้.....	54
	ก. ประเภทและสัญชาติของเรือที่จะถูกกักได้.....	54
	ข. กรณีลูกหนี้มีเรือหลายลำเรือลำใดบ้างที่จะ ถูกกักได้.....	59
	ค. กรณีลูกหนี้โอนเรือที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเรียกร้อง ไปยังบุคคลภายนอก.....	65
2.1.5	ขั้นตอนวิธีการดำเนินการกักเรือ.....	70
2.1.6	เขตอำนาจศาล.....	82
2.2	หลักกฎหมายกักเรือของกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย จารีตประเพณี (Common Law) และกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบ กฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ซึ่งไม่ได้เป็นภาคีใน อนุสัญญา.....	86
2.2.1	ความหมายและความสำคัญ.....	87
2.2.2	สิทธิที่จะกักเรือได้.....	92
2.2.3	บุคคลผู้มีสิทธิร้องขอให้กักเรือได้.....	96
2.2.4	เรือที่จะขอให้กักได้.....	97
	ก. ประเภทและสัญชาติของเรือที่จะถูกกักได้.....	97

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

	ข. กรณีลูกหนี้มีเรือหลายลำเรือลำใดบ้างที่จะ ถูกกักได้.....	99
	ค. กรณีลูกหนี้โอนเรือที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเรียกร้อง ไปยังบุคคลภายนอก.....	99
	2.2.5 ขั้นตอนวิธีการดำเนินการกักเรือ.....	101
	2.2.6 เขตอำนาจศาล	106
บทที่	3. วิเคราะห์พระราชบัญญัติการกักเรือ พ.ศ. 2534 โดยเปรียบเทียบกับ หลักกฎหมายระหว่างประเทศ.....	115
	3.1 ที่มาและเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติ	115
	3.2 หลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอนเกี่ยวกับการกักเรือ.....	128
	3.2.1 บุคคลผู้มีสิทธิร้องขอให้กักเรือ.....	128
	3.2.2 การกำหนดสิทธิเรียกร้องอันเป็นมูลเหตุใน การขอให้กักเรือ.....	140
	ก. สิทธิเรียกร้องที่มีบุริมสิทธิทางทะเล.....	140
	1. ลักษณะของสิทธิเรียกร้องที่มีบุริมสิทธิ ทางทะเลตามหลักสากล	140

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.	สิทธิเรียกร้องที่มีบุริมสิทธิทางทะเลตามพระราชบัญญัติการจำนองเรือและบุริมสิทธิทางทะเล พ.ศ. 2537.....	142
ข.	ประเภทของสิทธิที่จะขอให้กักเรือได้เปรียบเทียบกับอนุสัญญา.....	144
ค.	ข้อพิจารณาในเรื่องการกำหนดสิทธิเรียกร้องอันเป็นมูลเหตุในการขอให้กักเรือ.....	146
3.2.3	เรือที่จะขอให้กักได้	181
ก.	ประเภทและสัญชาติของเรือที่จะถูกกักได้.....	181
ข.	กรณีที่ถูกหนีมีเรือหลายลำเรือลำใดบ้างที่จะถูกกักได้.....	182
ค.	กรณีลูกหนีโอนเรือที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเรียกร้องไปยังบุคคลภายนอก.....	186
3.2.4	ขั้นตอนวิธีการดำเนินการกักเรือ.....	189
3.2.4.1	ปัญหาในเรื่องการวางหลักประกันต่อศาล	193
3.2.4.2	ประเด็นเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งศาล	199
3.2.4.3	การกักเรือโดยผ่านพนักงานอัยการ	201
3.2.4.4	การขอคืนค่าธรรมเนียมการกักเรือ.....	202
3.2.4.5	การขอคืนหลักประกัน	203

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.2.4.6	กรณีที่ไม่มีการวางหลักประกันได้ เพื่อขอลปล่อยเรือ เจ้าหนี้จะร้องขอ ให้ขายเรือในระหว่างที่ถูกกัก หรือไม่.....	204
3.2.4.7	วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง กับขั้นตอนการกักเรือ.....	205
3.2.5	เขตอำนาจศาล.....	213
ก.	กรณีใดบ้างที่ศาลมีอำนาจรับฟ้องคดี อันเนื่องมาจากการกักเรือ.....	213
ข.	การยอมรับและปฏิบัติตามคำพิพากษาของ ศาลไทยเมื่อมีการนำผลแห่งคำพิพากษาไป บังคับโดยศาลต่างประเทศ.....	221
3.3	หลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติการกักเรือ พ.ศ. 2534 ไม่ได้ บัญญัติไว้ แต่อนุสัญญาการกักเรือ ปี 1952 หรือกฎหมายของ ประเทศต่าง ๆ มีบัญญัติเอาไว้.....	224
3.3.1	การกำหนดสิทธิเรียกร้องอันเป็นมูลเหตุในการขอ ให้กักเรือบางประเภท.....	224
3.3.2	กรณีที่คู่ความตกลงนำข้อพิพาทไปดำเนินกระบวนการ พิจารณาในศาลอื่นที่ไม่ใช่ศาลที่สั่งกักเรือ.....	228
3.3.3	กรณีที่คู่ความตกลงนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการ อนุญาโตตุลาการ.....	230
3.3.4	การกักเรือซ้ำ.....	237

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.3.5	แนวคิดเรื่องการกักเรือลำที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเรียกร้อง (Particular Ship).....	239
3.4	หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติการกักเรือที่ไม่มีปรากฏใน อนุสัญญากักเรือ ปี 1952 หรือกฎหมายของประเทศ ต่าง ๆ.....	242
3.4.1	การจำกัดสิทธิเจ้าหนี้ซึ่งมีภูมิลำเนาต่างประเทศใน การกักเรือ.....	242
3.4.2	การกำหนดสิทธิเรียกร้องอันเป็นมูลเหตุในการขอให้ กักเรือบางประเภท.....	243
3.4.3	ขั้นตอนวิธีการดำเนินการกักเรือบางประการ.....	244
3.5	ผลที่ได้จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ กฎหมายกักเรือของไทยกับหลักกฎหมาย ระหว่างประเทศ.....	245
3.5.1	แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายกักเรือ ของไทย.....	246
3.5.2	แนวโน้มในการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา กักเรือ.....	247
บทที่ 4	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	250
	รายการอ้างอิง.....	258

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.....	265
ภาคผนวก ข.....	274
ภาคผนวก ค.....	285
ประวัติผู้เขียน	291